

Sygn. akt. I ACa 174/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 lipca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie Wydział I Cywilny w składzie:

<u>Przewodniczący</u>	SSA Andrzej Palacz
Sędziowie:	SA Dariusz Mazurek (spr.) SA Kazimierz Rusin
Protokolant:	st.sekr.sądowy Justyna Stępień

po rozpoznaniu w dniu 3 lipca 2014 r. na rozprawie sprawy
z powództwa (...) **Spółki z o.o. w N.**

przeciwko **A. K.**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Gospodarczego w Rzeszowie

z dnia 28 października 2013 r., sygn. akt VI GC 221/13

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu – Sądowi Gospodarczemu w Rzeszowie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

Powód (...) Sp. z o.o. domagała się zasądzenia od pozwanego A. K. kwoty 157.481 zł z odsetkami ustawowymi od kwoty 3.958 zł od dnia 24 listopada 2012 r. i od kwoty 153.522 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 7 grudnia 2012 r. oraz zasądzenie od pozwanego kosztów procesu.

Powód podnosił, że prowadzi działalność gospodarczą w zakresie dystrybucji, handlu, przesyłu oraz wytwarzania energii elektrycznej. Twierdził, że pracownicy pozwanego wykonując prace ziemne w dniu 4 października 2012 r. uszkodzili kabel zasilający rozdzielnicę główną w R.. Uszkodzenie kabla nastąpiło na skutek realizacji przez pozwanego prac bez należytej staranności. W okresie usuwania awarii powód zmuszony był do zasilania rozdzielni tylko z jednego przyłącza, na skutek czego nastąpiło przekroczenie mocy umownej i naliczenie przez (...) SA (...) zwiększonych opłat z tego tytułu.

Pozwany w sprzeciwie od nakazu zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym domagał się oddalenia powództwa i kwestionował fakt, że ponosi odpowiedzialność za uszkodzenie kabla, jak również kwestionował istnienie

związku przyczynowego pomiędzy uszkodzeniem kabla, a przekroczeniem mocy umownej zasilania oraz podnosił, że powód co najmniej przyczynił się do zwiększonych opłat poprzez fakt, że usuwał awarię zbyt długo.

Wyrokiem z dnia 28 października 2013r. Sąd Okręgowy w Rzeszowie orzekając o żądaniu powoda oddalił powództwo w całości i zasądził od powoda na rzecz pozwanego koszty procesu.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy wskazał że rozstrzygnął sprawę w oparciu o następujące ustalenia faktyczne:

Powód jako odbiorca ma zawartą umowę sprzedaży energii elektrycznej z (...) SA w L.. Sąd ocenił, że powód na podstawie zawartych umów jako odbiorca był zobowiązany do pokrycia kosztów poniesionych przez operatora przy usuwaniu awarii, naprawienie szkód oraz strat wynikających z niewłaściwej pracy urządzeń będących własnością powoda. Dnia 5 października 2012 r. z udziałem przedstawiciela powoda, pozwanego oraz przedstawiciela firmy zlecającej pozwanemu wykonanie robót ziemnych sporządzono protokół z oględzin w związku z uszkodzeniem kabli przyłącza zasilającego rozdzielnię. Jako przyczynę uszkodzenia kabla zasilającego rozdzielnię główną wskazano prowadzone w dniu 4 października 2012 r. prace się przy użyciu sprzętu mechanicznego wykonywane przez pracowników pozwanego. Skutki awarii usuwane były przez pracowników powoda od 4 października 2012 r. od godziny 11.10 do dnia 8 października 2012 r. do godziny 18.00. Pismem z dnia 10 października 2012 r. powód zwrócił się do operatora z prośbą o nienaliczanie dodatkowych opłat związanych z przekroczeniem mocy. (...) SA w dniu 7 listopada 2012 r. wystawił powodowi fakturę za dostarczoną energię za miesiąc październik 2012 r. i obciążył powoda kwotą 124.814 zł 68 gr. w związku z przekroczeniem mocy umownej w miesiącu październiku. Powód w dniu 7 listopada 2012 r. obciążył pozwanego kwotą 3.218 zł tytułem usunięcia uszkodzenia kabla linii przesyłowej, a w dniu 9 listopada 2012 r. wystawił fakturę na tę kwotę.

Dnia 20 listopada 2012 r. powód skierował do pozwanego pismo w którym powiadomił pozwanego o obciążeniu powoda opłatą za przekroczenie mocy umownej i wezwał pozwanego do zapłaty tej kwoty. W dniu 22 listopada 2012 r. podjęto decyzję o refakturowaniu opłaty za przekroczenie mocy na pozwanego i wystawiono fakturę VAT na kwotę 124.815 zł 68 gr. netto. Pozwany został wezwany do zapłaty tych kwot w dniach 19 grudnia 2012 r. i 14 stycznia 2013 r.

W oparciu takie ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy ocenił, że do uszkodzenia kabli energetycznych stanowiących własność powoda doszło w wyniku prac ziemnych prowadzonych przez pracowników pozwanego. Sąd Okręgowy ocenił, że nie zachodzą jednak przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego wynikające z art. 415 k.c. W ocenie Sądu Okręgowego powód nie udowodnił, że szkoda jaką poniósł z tytułu zwiększonych opłat to kwota dochodzona pozvem. Ocenił, że przedstawione przez powoda dowody na okoliczność wykazania wysokości szkody nie pozwalają na jednoznaczne ustalenie, że jest to kwota dochodzona pozvem. Analizując treść faktury z dnia 9 listopada 2012 r. (pomyłka w dacie w uzasadnieniu) na kwotę 3.958 zł 14 gr Sąd Okręgowy zauważył, że faktura ta nie zawiera specyfikacji jakie należności z tytułu usunięcia uszkodzenia kabla składają się na tę kwotę.

Podobnie Sąd Okręgowy ocenił dokumenty z których wynikało, że powód uiszczył opłatę za przekroczenie mocy. Ocenił, że na podstawie przedstawionych dokumentów oraz zeznań przesłuchanego świadka - pracownika powoda - nie można było ustalić aby dochodzona przez powoda kwota była następstwem uszkodzenia kabli średniego napięcia przez pracowników pozwanego. W ocenie Sądu Okręgowego tylko dowód z opinii biegłego mógłby te okoliczności wyjaśnić, jednak powód o przeprowadzenie takiego dowodu nie wnioskował. Sąd ocenił, że zgłaszane przez pozwanego wnioski nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Z tym rozstrzygnięciem Sądu Okręgowego w Rzeszowie nie zgodził się powód i w apelacji wniesionej od wyroku z dnia 28 października 2013 r. zarzucił:

Naruszenie przepisów postępowania art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 277 i art. 278 § 1 k.p.c.

Niezależnie od tego zarzucił naruszenie prawa materialnego w art. 46 ust. 3 i czteryj ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. prawo energetyczne w związku ze § 46 ust. 1, 2,4 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 18 sierpnia 2011 r. sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń w obrocie energią elektryczną.

Wskazując na powyższe apelujący domagał się zmiany zaskarżonego wyroku i uwzględnienia powództwa w całości oraz zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu za obie instancje.

Powód upatrywał naruszenia przepisów postępowania w błędnej ocenie Sądu I instancji, że dla udowodnienia wysokości szkody w niniejszej sprawie niezbędnym był dowód opinii biegłego, podczas gdy sposób wyliczenia szkody oraz stawki opłat wynikają z przepisów. W ocenie powoda dokonana przez sąd ocena dowodów nasuwa zastrzeżenia z punktu widzenia zasad logicznego rozumowania. W świetle tych zasad nie można było na podstawie treści pisma (...) SA w L. z dnia 15 listopada 2012 r. ocenić, że doszło do przyczynienia się powoda do zwiększenia rozmiarów szkody.

Naruszenia prawa materialnego apelujący upatrywał w niezastosowaniu przez sąd przepisów prawa energetycznego i przepisów wykonawczych tej ustawy skutkiem czego była błędna wykładnia art. 6 k.c. w związku z art. 415 k.c.

W uzasadnieniu powód powołując się na treść umowy zawartej pomiędzy powodem i operatorem dostawcą energii elektrycznej oraz obowiązujące przepisy argumentował, wyjaśniając mechanizm pomiaru poboru energii elektrycznej, że odczytanie stanu liczników i obliczenie opłaty nie wymaga wiadomości specjalnych. Wskazywał, że Sąd Okręgowy nieprawidłowo interpretował treść pisma operatora z dnia 15 listopada 2012 r. i wywiódł z treści tego pisma przypuszczalnie, że powód mógł przyczynić się do zwiększenia szkody. Powód podnosił że zwiększenie opłaty za ponad umowny pobór mocy pozostaje w bezpośrednim związku przyczynowym z działaniem pozwanego, który uszkadzając linie kablową średniego napięcia doprowadził do przerwania zasilania rozdzielni, co spowodowało konieczność przeniesienia zasilania na drugą linię średniego napięcia i zwiększenie poboru energii elektrycznej przy pomocy drugiej linii i w konsekwencji naliczenie opłaty za przekroczenie mocy.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie rozpoznając apelację powoda zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie, ale z nieco innych przyczyn niż wywodził to powód w apelacji.

Z podanych przez Sąd Okręgowy pisemnych rozstrzygnięcia, wynika, że przyczyną oddalenia powództwa, pomimo ustaleniu, przez Sąd I instancji, że pozwany odpowiada za uszkodzenie kabla zasilającego przyłączy nr 2 była ocena tego Sądu, że powód nie był w stanie udowodnić wysokości szkody oraz ocena, że tylko opinia biegłego wnioskowana przez powoda mogła doprowadzić do udowodnienia tej okoliczności. Jednak z podanych w uzasadnieniu motywów wynika, że w ocenie Sądu Okręgowego powód nie wykazał aby dochodzona przez powoda kwota z tytułu zwiększonego poboru mocy była następstwem uszkodzenia kabli średniego napięcia przez pracowników pozwanego. Sąd Apelacyjny zauważa, że pisemne motywy rozstrzygnięcia Sądu I instancji zawierają nieusuwalną sprzeczność, której następstwem jest stwierdzenie przez Sąd Apelacyjny, że doszło do nierozpoznania istoty sprawy.

O ile bowiem z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że według ustaleń Sądu I instancji, znajdujących potwierdzenie w treści przeprowadzonych w sprawie dowodów, to w czasie prac ziemnych wykonywanych przez pracowników pozwanego lub na zlecenie pozwanego doszło do uszkodzenia linii zasilającej przyłączy nr 2, to trzeba ocenić, że zdarzenie to ze stopniem prawdopodobieństwa graniczącym z pewnością miało związek z faktem przekroczenia mocy zamówionej przez powoda od (...) S.A. na podstawie zawartej z tym operatorem umowy. Natomiast problematyczne w oparciu o przedstawione przez powoda dowody wydaje się proste połączenie tego faktu z dochodzoną przez pozwanego kwotą. Jedynym materialnym dowodem poniesienia przez powoda zwiększonej opłaty z tytułu przekroczenia zamówionej mocy czynnej jest wystawiona przez (...) S.A. faktura, oraz potwierdzenie przelewu dokonania zapłaty tej kwoty przez powoda (k. 71). Na podstawie treści faktury możliwe jest ustalenie, że kwota 123.000 zł stanowi należność na rzecz operatora w związku z przekroczeniem zamówionej mocy w miesiącu październiku 2012 r. Jednak nie wykazuje powód, że w tym przedziale czasu przekroczenia zamówionej mocy wystąpiły jedynie w dniach od 4 do 8 października 2012r. W sytuacji gdy pozwany kwestionuje roszczenie powoda nie tylko co do wysokości, ale również co do zasady, powód zgodnie z ogólnymi zasadami dowodzenia ma obowiązek wykazania wszystkich przesłanek warunkujących odpowiedzialność odszkodowawczą pozwanego. W okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy wykazanie istnienia związku przyczynowego pomiędzy uszkodzeniem przez pracowników powoda kabli przyłącza a zapłatą przez powoda kwoty 123.000 zł z tytułu przekroczenia mocy na

przyłączy nr 1 wymaga dodatkowych dowodów lub jak to zauważył Sąd Okręgowy wiadomości specjalnych. Bowiern weryfikacja twierdzeń powoda wymaga dostępu do danych z urządzeń pomiarowych w oparciu o które (...) S.A. (...) ustaliła fakt przekroczenia zamówionej przez powoda mocy na przyłączy nr 1. Jak wynika z oświadczeń złożonych przez Prezesa Zarządu powoda na rozprawie apelacyjnej urządzenia pomiarowe i uzyskane z nich odczyty są w posiadaniu (...) S.A. O ile zatem pozwany kwestionuje istnienie związku przyczynowego pomiędzy uszkodzeniem kabla zasilającego, a uiszczeniem przez powoda kwoty 124.814,68 zł tytułem opłaty za przekroczenie mocy zamówionej na przyłączy nr 1, a powód twierdzi w oparciu o posiadaną wiedzę profesjonalisty, że zdarzenia te pozostają w normalnym związku przyczynowym, to sprawą Sądu było rozstrzygnięcie tych wątpliwości.

Kontrydktoryjność procesu cywilnego, wymaga, by strony wskazywały dowody w celu wykazania swoich twierdzeń. Bierność strony w tym zakresie nie zobowiązuje sądu - poza wyjątkowymi przypadkami - do prowadzenia dowodów z urzędu. Z art. 232 k.p.c. wynika obowiązek stron wskazywania dowodów potrzebnych do rozstrzygnięcia sprawy, sąd zaś jest wyjątkowo uprawniony jest do dopuszczenia innych, niewskazanych przez strony dowodów, według własnej oceny, czy zebrany w sprawie materiał dowodowy jest dostateczny do rozstrzygnięcia (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 24 października 1996 r., III CKN 6/96, OSNC 1997, Nr 3, poz. 29, z dnia 4 stycznia 2007 r., V CSK 377/06, OSP 2008 Nr 1, poz. 8 z glosą E. Marszałkowskiej-Krześ, z dnia 8 stycznia 2008 r., I UK 193/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 52, z dnia 15 września 2006 r., I PK 97/06, OSNP 2007 nr 17-18, poz. 251, z dnia 8 lipca 2008 r., II UK 344/07, niepubl.). Działanie sądu z urzędu i prowadzenie dowodu nie wskazanego przez stronę, po uchyleniu art. 3 § 2 k.p.c. na skutek nowelizacji wprowadzonej ustawą z dnia 1 marca 1996. (Dz.U. Nr 43, poz. 189), jest dopuszczalne w praktyce sądowej w wyjątkowych sytuacjach oraz musi wynikać z opartego na zobiektywizowanej ocenie przekonania o konieczności jego przeprowadzenia (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 9 września 1998 r., II UKN 182/98, OSNAPIUS 1999 Nr 17, poz. 556, z dnia 4 października 2006 r., II UK 43/06, OSNP 2007 nr 19-20, poz. 293).

Opisane wyżej okoliczności w ocenie Sądu Apelacyjnego uzasadniały dopuszczenie z urzędu przez Sąd Okręgowy dowodu z opinii biegłego dla wykazania istnienia związku przyczynowego pomiędzy opisanymi zdarzeniami. Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym apelację podziela poglądy prezentowane między innymi w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2012 r. sygn. akt V CSK 202/11, że: "Jeżeli uzyskanie wiadomości specjalnych zapewnia wyłącznie opinia biegłego, to w braku odpowiedniej inicjatywy dowodowej samej strony niedopuszczenie dowodu z takiej opinii stanowi naruszenie art. 232 zd. drugie k.c., gdy przeprowadzenie przez sąd z urzędu takiego dowodu stanowi jedyny sposób przeciwdziałania niebezpieczeństwu oczywiście nieprawidłowego rozstrzygnięcia sprawy, podważającego funkcję procesu. Nawet fakt, że strona jest reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, w tej szczególnie uzasadnionej sytuacji nie powinien zwalniać Sądu z dążenia do prawidłowego wyjaśnienia sprawy".

Już dokonana przez Sąd Okręgowy próba interpretacji pisma (...) S.A. z dnia 15 listopada 2012 r. wskazuje, że interpretacja nawet niespornych w sprawie faktów wymagała w niniejszej sprawie wiedzy fachowej.

W konsekwencji Sąd Okręgowy nie posiadając wiedzy fachowej, po pominięciu dowodu z przesłuchania stron, co dodatkowo utrudniło wyjaśnienie okoliczności spornych, dokonał błędnej interpretacji faktów i zastosował przepisy prawa materialnego do błędnie ustalonego stanu faktycznego opartego o sprzecznie ustalone okoliczności, a ponadto wymagającego uzupełnienia w oparciu o wiedzę fachową biegłego z zakresu energetyki. W konsekwencji tych uchybień doszło do nierozpoznania istoty sprawy, co skutkowało uchyleniem zaskarżonego wyroku przez Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 4 k.p.c.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy w ramach przepisu art. 232 k.p.c. powinien rozważyć konieczność przeprowadzenia z urzędu dowodu z opinii biegłego z zakresu elektroenergetyki aby w oparciu o dane z urządzeń pomiarowych ustalić czy istnieje związek przyczynowy pomiędzy uszkodzeniem kabli w dniu 4 października 2012r. a podstawami do obciążenia powoda opłatą w kwocie 124.814,68 zł netto za przekroczenie mocy umownej na przyłączy nr 1. Wobec treści oświadczenia odebranego od pozwanego przez Sąd Okręgowy przed zamknięciem rozprawy, wyjaśnienia wymaga zarzut pozwanego zapłaty na poczet kosztów usunięcia awarii kwoty 2.400 zł. Co prawda Sąd Okręgowy ocenił tę okoliczność jako nieistotną z punktu widzenia przyjętej przez Sąd I instancji podstawy

rozstrzygnięcia, jednak wobec konieczności ponownego rozpoznania sprawy, również tę okoliczność należałoby wyjaśnić co najmniej w oparciu o dowód z przesłuchania stron.

Sąd Apelacyjny podziela stanowisko prezentowane w apelacji przez powoda co do tego, że wysokość opłaty z tytułu przekroczenia mocy umownej jest do wyliczenia w oparciu o ściśle reguły matematyczne i zasady rozliczeń wynikające z treści umowy i § 46 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń w obrocie energią elektryczną stanowiącego akt wykonawczy wydany w oparciu o przepisy ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne. Jednak podstawy do dokonania tych wyliczeń są interpretowane w oparciu o dane z urządzeń pomiarowych. Jak wyjaśnił to Sąd Apelacyjny wymaga to wiedzy specjalnej. Wiadomości specjalne będą również konieczne do weryfikacji twierdzeń stron w kwestii ewentualnego przyczynienia się powoda do zwiększenia szkody. Biorąc bowiem pod uwagę określony przez prawodawcę sposób do ustalania podstaw naliczenia opłaty również w tym wypadku istotne znaczenia mają dane urządzeń pomiarowych wskazujących na czas i rodzaj przekroczenia mocy w oparciu o które (...) S.A. dokonała obliczenia opłaty. W sytuacji gdy przekroczenia stanowiące podstawę wymiaru opłaty wystąpiły by w pierwszych godzinach po awarii, podnoszony przez pozwanego zarzut o zbyt długo trwających pracach nad usunięciem awarii może okazać się bez praktycznego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Mając na uwadze powyższe rozważania Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekła jak w sentencji.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 108 § 2 k.p.c.